Blok 3 We hebben oor voor elkaar

Extra les Bovenbouw: Democratie

Samenvatten

Leskern: De leerlingen halen op wat goed luisteren is en ze leren en oefenen het samenvatten.

Woorden
Samenvatten

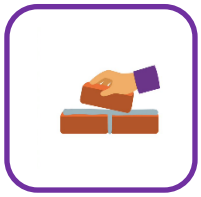
Materialen
- Werkblad Zoek iemand die – Luisteren en samenvatten en eventueel Werkblad Goed luisteren
- Werkblad Hoofd- en bijzaken

Voorbereiding
- /

Agenda
- Binnenkomer
- Wat gaan we doen en leren?
- Goed luisteren
- Samenvatten
- Samenvatten oefenen
- Hoofd- en bijzaken
- Wat hebben we gedaan en geleerd?
- Afsluiter

Binnenkomer
Laat twee leerlingen de binnenkomer die zij hebben voorbereid uitvoeren en geef een opsteker (of laat de groep dat doen). Spreek daarna af welke twee leerlingen de binnenkomer van de volgende les verzorgen. Of doe onderstaande binnenkomer.

Favoriete Kleuren Luister Spel
Leg de leerlingen uit dat we vandaag het luisteren gaan oefenen door te herhalen wat we hebben gehoord om te laten zien dat we het echt gehoord hebben.
Laat een leerling vertellen wat zijn of haar favoriete kleur is, en vraag dan de volgende leerling om dat te herhalen en daarna te zeggen wat zijn of haar favoriete kleur is. Die leerling vraagt een derde leerling, die herhaalt wat de tweede leerling heeft gezegd, en voegt de eigen favoriete kleur toe.
Als leerlingen vergeten wat de leerling voor hem of haar gezegd heeft, of als ze beginnen te vertellen wat zijn of haar favoriete kleur is zonder eerst te herhalen wat ze zojuist gehoord hebben, zeg het dan vriendelijk en vraag of ze opnieuw willen beginnen.
Ga door met andere uitspraken zoals: ‘Op zaterdag vind ik het leuk om ……’

Wat gaan we doen en leren?

Vraag aan de leerlingen met welk blok we bezig zijn, en waar de vorige lessen over gingen. *We keken naar argumenten en het geven van voorbeelden om de ander te overtuigen van jouw mening. Vandaag gaan we verder. We oefenen het samenvatten.*
Neem de agenda met de groep door.

Goed luisteren

Ga na wat de leerlingen al weten over 'goed luisteren'. Vraag aan de groep wie nog weet wat je kunt doen om goed te luisteren. In voorgaande leerjaren hebben ze een lijst gemaakt met kenmerken van goed luisteren, zoals: elkaar aankijken en elkaar niet onderbreken.
Goed luisteren is ook 'actief' luisteren: ingaan op de ander, vragen stellen, herhalen wat iemand zegt, samenvatten wat iemand zegt. Dat doe je allemaal door te praten.
Je kunt ook luisteren door je houding en je gebaren. Vraag de leerlingen een gebaar te noemen waaruit kan blijken of je wel of niet goed luistert (voorbeeld slecht luisteren: op je horloge kijken; voorbeeld goed luisteren: knikken met je hoofd). En hoe ziet een goede luisterhouding eruit (rechtop zitten, iemand aankijken.)?
Vandaag gaan we verder met 'actief' luisteren.

Samenvatten

Vraag een vrijwilliger. Vraag deze leerling iets te zeggen over een sterk gevoel dat hij of zij de laatste tijd heeft gehad. Doe voor hoe je goed luistert en aandacht geeft, en vooral: vat samen wat de leerling zegt.
Hoe liet ik zien dat ik naar … luisterde? Hoe reageerde ik op wat … mij aan het vertellen was?
Waardeer alle goede observaties (over oogcontact, knikken). Sta stil bij: herhalen wat de leerling zei.
Schrijf het woord samenvatten op het bord. **Samenvatten** *betekent dat je kort vertelt wat de ander gezegd heeft. Je vertelt niet alles precies zoals het gezegd is, maar je vertelt het in het kort.*
Doe het nog eens voor. Vraag iemand iets te zeggen over wat hij vanochtend allemaal heeft gedaan voordat hij of zij naar school ging, en vat samen.

Samenvatten oefenen

We gaan het samenvatten oefenen. Vertel de leerlingen dat ze Zoek iemand die met werkblad gaan doen, om elkaar beter te leren kennen en te oefenen met samenvatten: de één vertelt en de ander herhaalt in eigen woorden wat er gezegd is.
Deel de kopieën van het werkblad Zoek iemand die – Luisteren en samenvatten uit en bespreek de vragen met de leerlingen. Laat de leerlingen tweetallen maken door rond te lopen met opgestoken handen. Laat ze in hun tweetal een kort gesprekje voeren over een vraag op het werkblad, waarbij eerst A een vraag stelt aan B, B vertelt en A vat samen wat B verteld heeft. B schrijft zijn naam op het werkblad van A. Wissel daarna van rol (B vraagt).

Geef aan dat de leerlingen mogen beginnen. *Als je klaar bent, steek je je hand in de lucht, ten teken dat je op zoek bent naar een maatje.* Leerlingen die klaar zijn, gaan zitten en zijn beschikbaar voor leerlingen die hulp nodig hebben bij een bepaalde vraag.
Geef een stopteken of wacht tot iedereen klaar is.

Laat de leerlingen wiens voornaam van de moeder met een 'R' begint iets vertellen van wat ze hebben gehoord.
Was het makkelijk of moeilijk om samen te vatten? Hoe voelde het om het te doen? Toen je de spreker was, hoe was het om je eigen woorden herhaald te horen?

Hoofd- en bijzaken

Geef elke leerling een kopie van het werkblad Hoofd- en bijzaken. Laat ze het verhaal op het werkblad lezen. En vraag of de tekst duidelijk is. *Staan er woorden in die jullie niet kennen?* Verduidelijk de woorden.
Laat de leerlingen dan individueel, of in tweetallen, een samenvatting maken van maximaal vijf zinnen en een onderscheid tussen hoofd- en bijzaken maken.

Bespreek met de hele groep na. Laat een paar samenvattingen voorlezen. Wie heeft er een nog kortere? Zonder dat de essentie verloren is gegaan? Welke hoofd- en bijzaken zijn onderscheiden?
Een voorbeeld van een samenvatting in vijf zinnen is: Een dief wilde, nadat hij een peperdure ring had gestolen, de ring omruilen voor geld bij een juwelierszaak. De juwelier herkende de gestolen ring en belde de politie. Toen de agenten er waren, slikte de man de ring door. De dief moest mee naar het bureau om verhoord te worden. Tijdens het verhoor kreeg hij een hoestbui waardoor de ring naar boven kwam.

Wat hebben we gedaan en geleerd?

Wanneer zou je dat wat we vandaag hebben gedaan goed kunnen gebruiken? Vraag een paar leerlingen te antwoorden.

Vat samen: Samenvatten is belangrijk. Door samen te vatten, controleer je of je iemand goed begrepen hebt, en geef je de ander het gevoel begrepen te worden.

Afsluiter

Laat twee leerlingen de afsluiter die zij hebben voorbereid uitvoeren en geef een opsteker (of laat de groep dat doen). Spreek daarna af welke twee leerlingen de afsluiter van de volgende les verzorgen. Of doe onderstaande afsluiter.

Waar verheug je je op?

Ga de kring rond. Noem met één woord iets waar je naar uit kijkt, waar je je op verheugt. Laat de volgende steeds even kort herhalen wat de vorige spreker zei.

Woordmuur

samenvatten
in het kort vertellen
wat de ander gezegd
heeft, alleen de
belangrijkste dingen

Zoek iemand die – luisteren en samenvatten

…kan vertellen wat hij of zij vanochtend heeft gedaan voordat hij of zij naar school ging.

Naam: _____

Denk aan het samenvatten!

…gisteren na schooltijd een leuke middag heeft gehad. Vertel waardoor die middag leuk was.

Naam: _____

Denk aan het samenvatten!

…een wens zou willen doen. Wat zou er veranderen als die wens zou uitkomen?

Naam: _____

Denk aan het samenvatten!

…wel eens zelf speelgoed heeft gemaakt. Vertel wat en waarmee.

Naam: _____

Denk aan het samenvatten!

…vier dingen kan opnoemen die hij of zij iedere dag doet.

Naam: _____

Denk aan het samenvatten!

…kan vertellen waaraan hij of zij merkt dat hij of zij groter wordt.

Naam: _____

Denk aan het samenvatten!

Hoofd- en bijzaken

Dief hoest ring op

Een Amerikaanse dief heeft zichzelf verraden. De dief had de ring gestolen uit een auto bij hem in de buurt. Hij liep twee weken geleden langs de auto, en zag een heel klein doosje op de voorbank liggen. Er was niemand in de buurt. Hij sloeg de autoruit in, en nam het doosje mee. Eenmaal thuis deed hij het doosje open, en zag dat er een prachtige diamanten ring in zat. Hij wist alleen niet hoeveel de ring waard was. Misschien was het wel namaak. Hij belde een vriend op om eens te komen kijken. Die vriend kwam gelijk, en zei dat het volgens hem een hele dure ring was.

Dus ging hij op een dag naar een juwelierszaak. Hij trok zijn netste kleren aan, en liep de chique zaak naar binnen. Overal lagen hele dure juwelen in glazen bakken. De dame aan de balie vroeg waarmee ze hem kon helpen. De dief vertelde dat hij een ring had geërfd, en dat hij graag wilde weten hoe duur de ring was, om hem dan misschien om te ruilen voor geld.

De juwelier herkende echter gelijk de gestolen ring. Ze besloot de dief af te leiden en in de tussentijd de politie te bellen. Ze bood de man een kopje koffie aan, en zei dat ze de ring even moest onderzoeken. Ze liep naar achteren en belde echter gauw de politie. De juwelier gaf de ring weer terug aan de man, en zei dat het inderdaad een hele dure ring was. Hij was € 14.000 waard! En als hij wilde kon ze hem wel omruilen voor geld. Net op dat moment kwam de politie binnen. De dief schrok, en wist niet wat hij moest doen. Hij stopte de ring in zijn mond en slikte hem door! De politieagenten namen hem mee naar het bureau voor een verhoor. Tijdens het verhoor kreeg hij een hoestbui, waardoor de ring naar boven kwam. Gesnapt!

Vat bovenstaand verhaal samen in vijf zinnen:

Wat is hoofdzaak en wat is bijzaak in dit verhaal?